

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 lipca 2023 r.

Pozycja 221

POSTANOWIENIE z dnia 19 kwietnia 2023 r. Sygn. akt Ts 58/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym wniosku o przywrócenie terminu na usunięcie braków formalnych skargi konstytucyjnej oraz po wstępnym rozpoznaniu skargi konstytucyjnej D.R. w sprawie zgodności:

- 1) art. 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) z art. 2, art. 31 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 214 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji;
- 3) art. 233 § 1 ustawy wymienionej w punkcie drugim oraz art. 361 ustawy wymienionej w punkcie pierwszym, a także art. 217 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, uchylonego z mocy art. 1 pkt 79 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) z art. 2 Konstytucji;
- 4) art. 278 § 2 ustawy wymienionej w punkcie drugim z nieokreślonym w skardze wzorcem kontroli,

p o s t a n a w i a:

1) oddalić wniosek o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej;

2) nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg w sprawie zgodności art. 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) z art. 2, art. 31 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w sprawie zgodności art. 214 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

3) odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 kwietnia 2019 r. (data nadania), D.R. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 18 lipca 2017 r. (sygn. akt [...]) wydanym w sprawie z powództwa skarżącej o ochronę dóbr osobistych i zapłatę, pozwany został zobowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia w sposób wskazany w sentencji wyroku i o określonej tam treści. Oddalono także powództwo w pozostałym zakresie i orzeczono o kosztach postępowania.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z 10 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalono apelację i orzeczono o kosztach postępowania apelacyjnego. Wyrok ten został wskazany we wniesionej skardze jako ostateczne orzeczenie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej.

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 17 grudnia 2019 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej m.in. przez: „sprecyzowanie przedmiotu skargi konstytucyjnej w odniesieniu do podstawy wydania wyroku wskazanego przez skarżącą jako ostateczne rozstrzygnięcie o jej prawach lub wolnościach” oraz doręczenie wyroku sądu pierwszej instancji, udokumentowanie daty doręczenia wyroku sądu drugiej instancji i syntetyczne przedstawienie stanu faktycznego. Zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej 10 stycznia 2020 r.

Pismem z 13 stycznia 2020 r. (data nadania) skarżąca osobiście ustosunkowała się do doręzonego zarządzenia. Uczyniła to również w wiadomości mailowej wysłanej 11 stycznia 2020 r. na adres poczty elektronicznej Trybunału.

Pismem z 14 lipca 2020 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej wniósł o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi oraz ustosunkował się do doręzonego mu zarządzenia. Wniosek o przywrócenie terminu pełnomocnik uzasadnił problemami związanymi z kontaktem ze skarżącą, rozstrojem jej zdrowia oraz rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Odpowiadając natomiast na zarządzenie wzywające do usunięcia braków formalnych skargi, pełnomocnik doręczył uwierzytelniony za zgodność z oryginałem odpis wyroku sądu pierwszej instancji, udokumentował datę doręczenia wyroku sądu drugiej instancji oraz syntetycznie przedstawił stan faktyczny sprawy objętej wniesioną skargą. Natomiast precyzując przedmiot skargi konstytucyjnej w odniesieniu do podstawy wydania wyroku, pełnomocnik wyjaśnił, że kwestionowane w skardze przepisy, stanowiąc podstawę wyroku sądu drugiej instancji, doprowadziły do naruszenia art. 30 *in fine* Konstytucji.

3. W *petitum* wniesionej do Trybunału skargi konstytucyjnej zakwestionowano zgodność kwestionowanych w niej przepisów z art. 2, art. 31 i art. 32 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji w konfiguracji przedstawionej w komparycji niniejszego postanowienia. W dalszej części skargi konstytucyjnej stwierdzono natomiast, iż „skarżąca łączy wydanie wyroku Sądu Apelacyjnego w K.” z naruszeniem art. 45 ust. 1, art. 2 oraz art. 32, art. 45, art. 77, art. 79 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym.

Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p. TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe albo gdy braki te nie zostały usunięte w terminie, albo wówczas, gdy skarga jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1-2 u.o.t.p. TK Trybunał co do zasady związany jest zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. W pierwszej kolejności Trybunał Konstytucyjny rozstrzygał w przedmiocie wniosku skarżącej o przywróceniu terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2019 r. skarżąca została wezwana do usunięcia, w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego zarządzenia, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) sprecyzowanie przedmiotu skargi konstytucyjnej w odniesieniu do podstawy wydania wyroku wskazanego przez skarżącą jako ostateczne rozstrzygnięcie o jej prawach lub wolnościach; 2) syntetyczne przedstawienie stanu faktycznego; 3) udokumentowanie daty doręczenia skarżącej ostatecznego orzeczenia, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK; 4) doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w K. z 18 lipca 2017 r. (sygn. akt [...]).

Skarżąca osobiście, pismem z 13 stycznia 2020 r., powołując się na brak kontaktu z adwokatem ustanowionym z urzędu i toczące się przeciwko temu adwokatowi postępowanie dyscyplinarne, odniosła się do ww. zarządzenia wskazując m.in., że „(...) ponieważ czasu jest mało i nie wiem czy TK nie prześle mojego pisma celem wyznaczenia innego pełnomocnika – postanowiłam uzupełnić te braki na ile potrafię aby inny pełnomocnik dokończył dzieła”. Skarżąca odniosła się do poszczególnych punktów wezwania i załączyła kopię wyroku Sądu Okręgowego w K. z 18 lipca 2017 r. sygn. akt [...] wraz z uzasadnieniem. Skarżąca przedstawiła zaświadczenie wydane przez Sąd Apelacyjny w K. z którego wynikało, że w dniu 28 sierpnia 2018 r. wydano do rąk własnych opiekunki skarżącej odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 10 lipca 2018 r. wraz z uzasadnieniem.

Wcześniej, bo 11 stycznia 2020 r., skarżąca uczyniła to również w wiadomości mailowej wysłanej na adres poczty elektronicznej Trybunału.

W dniu 4 września 2018 r. skarżąca wniosła o ustanowienie dla niej adwokata z urzędu celem sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej. W skardze konstytucyjnej adwokat z urzędu oświadczyła, że decyzję o ustanowieniu jej adwokatem w sprawie odebrała w dniu 22 stycznia 2019 r.

3. Zgodnie z art. 168 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu w trybie skargi konstytucyjnej na zasadzie wyrażonej w art. 36 u.o.t.p. TK, jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, Trybunał na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. Jednocześnie przywrócenie nie jest dopuszczalne, jeżeli uchybienie terminu nie pociąga za sobą ujemnych dla strony skutków procesowych.

4. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że skarżąca (korespondencja z 11 i 13 stycznia 2020 r.) i jej pełnomocnik (przy piśmie z 14 lipca 2020 r.) mieli możliwość odniesienia się do zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2019 r. i to uczynili.

Mając na uwadze powyższe Trybunał Konstytucyjny stwierdził, na podstawie art. 168 § 2 k.p.c. w związku z art. 36 u.o.t.p. TK, że uchybienie terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej nie pociągnęło za sobą ujemnych dla strony skutków procesowych, a sam wniosek o przywrócenie tego terminu podlegał oddaleniu.

5. Skarga konstytucyjna spełnia wynikający z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK wymóg sprecyzowania przedmiotu skargi konstytucyjnej w odniesieniu do art. 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.; dalej : k.c.). W skardze stwierdzono m.in., że art. 24 k.c. jest niezgodny z art. 2, art. 31 i art. 32 Konstytucji. Skarżąca wywodziła, że przepis ten jest niezgodny „(...) w zakresie w jakim z powodu braku odpowiedniej, pełnej regulacji ustawowej, traktuje różne podmioty postępowania pozostające w identycznej niemal sytuacji w sposób różny, oraz gdy stosuje się go w sytuacji konieczności bezwzględnego zastosowania art. 53 uozp (ustawy o ochronie zdrowia psychicznego). Zastosowanie art. 24 k.c. powinno być co najmniej skorelowane z treścią przepisu art. 31 konstytucji bo czym innym jest naruszenie dóbr osobistych a czym innym naruszenie prawa do wolności”. Dodatkowo, pełnomocnik skarżącej wyjaśnił, że sprawa skarżącej przed sądami powszechnymi dotyczyła ochrony dóbr osobistych ze względu na to, że w jednym z pism procesowych pozwany stwierdził, że skarżąca „może być chora psychicznie”.

Skarga konstytucyjna spełnia wynikający z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK wymóg sprecyzowania przedmiotu skargi konstytucyjnej w odniesieniu do art. 214 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm., dalej: k.p.c.). W skardze stwierdzono m.in., że art. 214 k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim w sytuacji przebywania strony na zwolnieniu lekarskim z zaleceniem, że ma nie uczestniczyć w posiedzeniach sądowych, sąd powszechny nie odracza rozprawy na żądanie strony.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w punkcie drugim sentencji.

6. W pozostałym zakresie skarga konstytucyjna nie spełnia wynikającego z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK wymogu sprecyzowania przedmiotu skargi konstytucyjnej w odniesieniu do podstawy wydania wyroku, wskazanego przez skarżącą jako ostateczne rozstrzygnięcie o jej konstytucyjnych prawach lub wolnościach. W uzasadnieniu skargi wskazano m.in. szereg naruszeń przepisów Konstytucji, ale nie przedstawiono argumentów przemawiających na rzecz niezgodności zaskarżonych przepisów z konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącej, wynikającymi ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji (wzorców kontroli). W odniesieniu do niektórych z zaskarżonych przepisów nie wskazano wzorców kontroli.

Pełnomocnik skarżącej wyjaśnił, że kwestionowane w skardze przepisy, stanowiąc podstawę wyroku sądu drugiej instancji, doprowadziły do naruszenia art. 30 *in fine* Konstytucji. Jednak to nie art. 30 Konstytucji, lecz art. 2, art. 31 i art. 32, art. 45 ust. 1 oraz art. 77 i art. 79 Konstytucji wskazane zostały we wniesionej skardze jako wzorce kontroli kwestionowanych w niej przepisów.

Wskazywanie nowych wzorców lub nowego przedmiotu kontroli w postępowaniu w trybie skargi konstytucyjnej, po upływie terminu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK jest niedopuszczalne (postanowienia TK z: 22 czerwca 2010 r., sygn. Ts 244/09, OTZU nr 1/B/2011, poz. 55; 24 marca 2015 r., sygn. Ts 202/14, OTK ZU nr 3/B/2015, poz. 268; 7 czerwca 2018 r., sygn. Ts 140/17, OTK ZU B/2018, poz. 121).

Wobec powyższego w pozostałym zakresie skarga konstytucyjna nie spełnia wymogu wynikającego z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK stanowi podstawę odmowy nadania jej w tym zakresie dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w punkcie trzecim sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżące przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na punkt 3 postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.